

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет

Факультет Інженерно-технологічний
Кафедра охорони праці та фізики

Робоча програма (силабус) освітнього компонента


Охорона праці в галузі
(обов'язковий)

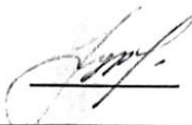
Реалізується в межах освітньої програми «**Системи точного землеробства**»

за спеціальністю **208 «Агроінженерія»**
на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2024


Розробники:

 Тетяна ХВОРОСТ, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри охорони праці та фізики


Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри охорони праці та фізики	протокол № 9 від 14 червня 2024
	Завідувачка кафедри  Світлана ХУРСЕНКО

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____

 Владислав ЗУБКО

Декан фак-ту, де реалізується ОП _____

 Владислав ЗУБКО

Рецензія на робочу програму (додається) надана: _____

 Світлана ХУРСЕНКО



Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____

 (Марія Корамір)

Зареєстровано в електронній базі: 15.08. 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Охорона праці в галузі			
2.	Факультет/кафедра	Інженерно-технологічний, каф. Охорони праці та фізики			
3.	Статус ОК	обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	«Системи точного землеробства»/ 208 «Агроінженерія»			
5.	Рівень НРК	7 рівень НРК			
6.	Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 15 тижнів			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5,0			
8.	Загальний обсяг годинта їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні	Лабораторні	
		30	30	-	90
9.	Мова навчання	державна			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	к.е.н., доцент Хворост Тетяна В'ячеславівна			
11.1	Контактна інформація	моб. тел. +380662718083, e-mail: khvorost.t83@gmail.com			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент орієнтований на формування у здобувачів знань, умінь та навичок, спрямованих на розроблення та реалізацію організаційних, технічних, наукових і спеціальних заходів з охорони праці в галузі.			
12.	Мета освітнього компонента	Метою освітнього компонента є формування системних знань і практичних умінь використання основних положень законодавчих актів з охорони праці, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання у повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на ОК «Основи охорони праці», та є основою для ОК 10 «Переддипломна практика» та ОК 11 «Виконання і захист дипломної роботи»			
14.	Політика академічної доброчесності	Всі форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку виникнення таких подій - реагування відбувається відповідно до нормативної документації щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу в Сумському НАУ (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/).			
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3056			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК		Як оцінюється РНД
	ПРН 3	ПРН 21	
ДРН.			
ДРН 1. Використовувати нормативно-правову базу охорони праці, галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, міжнародні норми в галузі охорони праці для забезпечення побудови і функціонування системи управління охороною праці в агропідприємствах.	+	+	Есе (тези), тест множинного вибору, Екзамен - тест множинного вибору
ДРН 2 Оцінювати, аналізувати та проводити логічне моделювання потенційних небезпек та ризиків технологічних процесів виробництва в галузі рослинництва.		+	Виконання практичної роботи, тест множинного вибору, Екзамен - тест множинного вибору
ДРН 3. Впроваджувати у виробництво раціональні режими праці та відпочинку, раціональну організацію трудового процесу і робочих місць, механізацію та автоматизацію виробничих процесів.		+	Усне опитування Розв'язання типових задач Екзамен - тест множинного вибору

2. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з	Лаб. з.		
<p>Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці</p> <p>1. Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі. й Україні.</p> <p>2. Охорона праці як невід’ємна складова соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».</p> <p>3. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС</p> <p>4. Конвенції МОП, ратифіковані Україною</p>	2	2		12	1, 24, 25, 31, 35
<p>Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі</p> <p>1. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці України.</p> <p>2. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні</p> <p>3. Основні прогалини в українській нормативно-правовій базі з Безпеки та гігієни праці відповідно до висновків Міжнародної організації праці.</p> <p>4. Проект Закону України «Про безпеку та здоров’я працівників на роботі». Основні положення проекту</p>	4	2		12	1, 17-19, 25, 31
<p>Тема 3. Система управління охороною праці на підприємстві АПК.</p> <p>1. Організація системи управління охороною праці (СУОП) на підприємстві</p> <p>2. Основні вимоги до побудови і функціонування системи</p>	2	2		12	1, 2, 6, 5, 7, 15

<p>управління охороною праці (СУОП).</p> <p>3. Забезпечення функціонування та алгоритм побудови СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.</p> <p>4. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт ISO 45001:2018 «Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки персоналу. Вимоги»</p>					
<p>Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.</p> <p>1. Планування заходів з охорони праці на підприємстві АПК. Складання колективного договору. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.</p> <p>2. Основні показники ефективності функціонування</p> <p>3. Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.</p> <p>4. Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.</p>	2	2		12	1, 2, 7, 15, 16, 34
<p>Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.</p> <p>1. Загальні положення та визначення. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.</p> <p>2. Розслідування нещасних випадків. Організація розслідування, склад комісій з</p>	2	4		12	1-3, 30

розслідування, основні документи. 3. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. Статистична обробка даних виробничого травматизму та захворювань.					
Тема 6. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в галузі. 1. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Атестація робочих місць. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. 2. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту. 3. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Розрахунок засобів індивідуального захисту працівників Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання.	2	2		12	1, 2, 12, 13, 33
Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання. (Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки. Протипожежний режим на підприємстві. Інструкції про заходи пожежної безпеки. Плани евакуації людей на випадок	2	2		12	1,

<p>пожежі. Відповідальні за пожежну безпеку на підприємстві)</p> <p>Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання. Вимоги пожежної безпеки до утримання евакуаційних шляхів і виходів. Вимоги пожежної безпеки до інженерного обладнання. Використання первинних засобів пожежогасіння під час ліквідації пожежі</p>					
<p>Тема 8. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці</p> <p>1. Органи державного нагляду за охороною праці</p> <p>2. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.</p>	2	2		12	1, 7, 10, 13, 15, 17, 39
<p>Тема 9. Аналіз ризиків виробничої діяльності</p> <p>1. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні на основі ризико-орієнтованого підходу.</p> <p>2. Концепція здорового і безпечного робочого місця на основі ризикоорієнтованого підходу.</p> <p>3. Етапи оцінювання та управління ризиками</p> <p>4. Моделі керування професійними ризиками за міжнародними стандартами</p> <p>Розрахунок фактичного рівня ризику. Послідовність вивчення виробничих небезпек. Аксиома потенційної небезпеки виробничої діяльності людини. Принцип розведення небезпечних та шкідливих виробничих факторів в часі та просторі. Захист працюючих відстанню, часом, екранування джерел випромінювання.</p>	4	4		14	1, 21, 22, 26, 32
<p>Тема 10. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві</p>	2	2		16	1, 7, 9, 24

<p>Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.</p> <p>2. Суб'єкти та об'єкти страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків.</p> <p>3. Види страхових виплат внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання</p> <p>4. Порядок встановлення факту нещасного випадку та/або професійного захворювання на виробництві.</p> <p>5. Здійснення страхових виплат особам, що виїхали за межі України на постійне проживання.</p>					
<p>Тема 11. Екологічні проблеми сільського господарства в Україні.</p> <p>1. Основні екологічні закони</p> <p>2. Основні екологічні принципи</p> <p>3. Державна система моніторингу довкілля України</p> <p>4. Функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля</p> <p>5. Система і компетенції органів управління природокористуванням і охороною довкілля</p> <p>6. Вплив сільського господарства на навколишнє середовище.</p> <p>7. Актуальні проблеми сільського господарства України з точки зору екології</p> <p>Екологічні проблеми ферм і комплексів тваринництва.</p>	2	2			36, 37, 38
<p>Тема 12 Долікарська допомога</p>	4	4			
<p>Всього 150</p>	30	30		90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання	Кількість годин	Методи навчання	Кількість годин
ДРН 1	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	20	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, робота над ессе	30
ДРН 2	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	20	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, проведення розрахунків виконання яких розпочато на практичному занятті.	30
ДРН 3	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	20	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, проведення розрахунків виконання яких розпочато на практичному занятті.	30

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.1 Сумативне оцінювання:

5.1.1 Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Виконання і захист практичних робіт	25 балів / 25 %	4,6, 8, 10, тиждень
2.	Опитування /Тестування за опрацьованими темами	25 балів / 25%	2, 10, 12,14 тиждень
3.	Написання есе (тез)	20 балів / 20%	9-11 тиждень
4.	Екзамен	30 балів / 30%	відповідно до графіка навчального процесу
5.	Всього	100 балів	

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Виконання і захист практичних робіт /Тестування за опрацьованими темами	<14 балів <59%	15-18 балів 60-74%	19-21 балів 75-89%	22-25 балів 90-100%
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Опитування /Тестування за опрацьованими темами	<14 балів	15-18 балів	19-21 балів	22-25 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Пригадати та відтворити знання на основі безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК	Пригадати та відтворити знання, безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК із деякими доказами більш широкого дослідження	Відтворити знання, отримані поза межами безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК
Есе (тези)	<11 балів	12-14 балів	15-17 балів	18-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Екзамен	<14 балів	15-21 балів	22-26 балів	27-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми

5.1. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	протягом занять
2	Консультації, усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над есе (тезами)	протягом занять
3	Письмове опитування / тестування за опрацьованими темами (тест множинного вибору)	2, 10, 12,14 тиждень
4	Письмовий зворотний зв'язок на отримане есе (тези)	Протягом 2 тижнів після складання
5	Складання іспиту зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Курепін В.М., Марченко Д.Д., Курепін Д.В. Охорона праці в галузі: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с.
2. Охорона праці в галузі: навчальний посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білий - К.: «Центр учбової літера-тури», 2017. - 322 с.
3. Охорона праці та цивільний захист: Підручник / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 с.

Методичне забезпечення:

4. Методичні вказівки до виконання лабораторних та практичних робіт з курсу „Охорона праці в галузі”. Сумський НАУ, кафедра “Охорони праці”. 2019-2024рр.

Нормативно-правові акти:

5. ISO 45001:2018 «Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки персоналу. Вимоги»
6. ДСТУ ISO 45001:2019 (ISO 45001:2018, IDT) «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування» наказ ДП «УкрНДНЦ» від 26 грудня 2019 р. № 502 з 2021-01-01
https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf

7. Закон України "Про охорону праці" від 14 жовтня 1992 р. (Редакція станом на 01.10.2023).
8. Кодекс Законів про працю в Україні (Редакція станом на 18.05.2024).
9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.99 р. (Редакція станом на 01.01.2024).
10. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». (Редакція станом на 27.04.2024)
11. Постанова Уряду України Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17.04.2019 № 337 (Редакція станом на 31.05.2024)
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 1 серпня 1992 р. (Редакція станом на 06.07.2023)
13. Закон України «Про колективні угоди та договори» № 2937-IX від 23.02.2023
14. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9. (Редакція від 01.09.2017)
15. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255. (Редакція від 14.04.2017)
16. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132. (Редакція від 27.12.2016)
17. Конвенція Міжнародної організації праці N 129 1969 року про інспекцію праці в сільському господарстві Ратифікація від 08.09.2004
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_114#Text
18. Конвенція Міжнародної організації праці N 129 1969 року про інспекцію праці в сільському господарстві Ратифікація від 08.09.2004
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_114#Text
19. Конвенція МОП 2001 року про безпеку та гігієну праці в сільському господарстві № 184. Конвенцію ратифіковано Законом від 1 квітня 2009 р. № 1216-VI (1216-17). URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_504#Text
20. .Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві від 28 серпня 2018 р. № 1240. Київ : Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1090-18#Text>

6.2. Додаткові джерела

21. В. Цопа,Т.Маматова та ін. (2023). Формування нової концепції здорового і безпечного робочого місця в Україні. Проблеми Охорони Праці в Україні, 39(1-2), 28-37.
<https://doi.org/10.36804/nndipbop.39-1-2.2023.28-37>
22. В. А. Цопа, О. О. Яворська та ін. (2022). Аналіз моделей керування професійними ризиками за міжнародними стандартами. Проблеми Охорони Праці в Україні, 38(3-4), 16-24.
<https://doi.org/10.36804/nndipbop.38-3-4.2022.16-24>
23. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
[URL:https://zlochiv.net/suchasnyy-stan-okhorony-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom](https://zlochiv.net/suchasnyy-stan-okhorony-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom) (дата звернення 19.06.2024)

24. Охорона праці в галузі права : навч. посібник [для підгот. магістр. і спец. у вищ. закл. освіти юрид. профілю] /В. Г. Грибан, В. А. Глуховець. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2016. – 284 с.
25. Міжнародна організація праці (2018). Аналіз рівня відповідності національного законодавства вибраним директивам ЄС з безпеки та гігієни праці, трудових відносин. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@europe/@ro-geneva/@sro-budapest/documents/meetingdocument/wcms_627044.pdf
26. Петченко, І. В., & Майстренко, В. В. (2023). Особливості впровадження ризик-орієнтованого підходу в систему управління охорони праці в Україні. Проблеми охорони праці в Україні, 39(1-2), 16-20. <https://doi.org/10.36804/nndipbop.39-1-2.2023.16-20>
27. Соколова А.О., Кільницька О.С., Старунська Л.В. (2021). Умови та охорона праці в аграрному секторі: сучасний стан та ідентифікація проблеми. Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. Випуск 71, 157-164. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.71-25>
28. Новак Т. С. (2019). Основні принципи аграрно-правового інституту охорони праці у сільському господарстві. Право. Людина. Довкілля. Вип. 10, № 3, 21-27. <https://doi.org/10.31548/law2019.03.003>
29. Пасічний В. Б. (2016). Історія становлення та розвитку правового регулювання галузі охорони праці. Правова держава Вип. 23. 108-114. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/381135>
30. Дідур К. М., Дмитрюк С. П. (2023). Економічні наслідки виробничого травматизму. АГРОСВІТ № 9—10, 96-105 DOI: 10.32702/2306-6792.2023.9-10.96
31. Міжнародна організація праці (2019). Директиви ЄС та реформування законодавства України з БГП і трудових відносин Біла книга. https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/bila_kniga_.pdf
32. Цопа, В. А., Яворська, О. О., Чеберячко, С. І., Дерюгін, О. В., & Брезіцька, М. С. (2023). Терміни з керування професійними ризиками в проєкті закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» . Проблеми охорони праці в Україні, 39(3-4), 15-22. <https://doi.org/10.36804/nndipbop.39-3-4.2023.15-22>
33. Охорона праці в галузях сільського господарства: Навч. Посіб./І.П. Осадчук, М.М. Сакун, П.І. Осадчук, Т.В. Столярова: Одеськ.держ.аграр.ун./Каф.безпеки. – Одеса: «Видавництво Барбашин», 2007. – 480 с.
34. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці. Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2007. 249 с.
35. Солодчук Л. (2018). Яким є вітчизняне законодавство з питань безпеки та гігієни праці з погляду європейських експертів.І що потрібно зробити для узгодження його з європейськими стандартами. Охорона праці №7. – 24-26
36. Екологічна безпека: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Спеціальності 122 Комп'ютерні науки, 172 Електронні комунікації та радіотехніка, / О.В. Уваркіна, В.О. Ананьїн, А.В. Гангал, Н.М. Волошина, Н.Г. Синицина, І.І. Софієнко. ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського – Електронні текстові дані (1 файл: 46,5 Мбайт). – Київ: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 314 с. <https://www.twirpx.com/file/4108447/grant/>
37. Риковська О. Аналіз стану сільського господарства України та імплементація нормативно-правових актів ЄС, дотичних до аграрних та довкіллевих питань / О.

Риковська, О. Фраєр, О. Михайленко; за ред. М. Белкіна, А. Даниляк. — Київ: ГО "Екодія", 2024. — 22 с.

38. Федулова, І. В. Забезпечення екологічного розвитку сільського господарства України / І. В. Федулова, Т. Л. Мостенська // Продовольча безпека: сутність, стан та особливості забезпечення : монографія / керівник авт. кол. проф. І. В. Федулова. – Київ : Кондор. - 2013. – 23 с.

39. Лідньов А. (2024). Як організувати адміністративно-громадський контроль за станом охорони праці. Службаохорони праці Експертус. <https://pro-op.com.ua/article/1171-adminstrativno-gromadskiy-kontrol-za-stanom-ohoroni-prats>

Корисні посилання

Державна служба України з питань праці <https://dsp.gov.ua/>

Міжнародна організація праці <https://www.ilo.org/>

ISO 45001:2018(en) Occupational health and safety management systems — Requirements with guidance for use <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:45001:ed-1:v1:en>

Профспілка працівників АПК України <https://profapk.org.ua/cms/contacts.html>

[Hart's presentation for OSH webinar 3 | International Labour Organization \(ilo.org\)](#)

[Zheldak's presentation for OSH webinar 3 | International Labour Organization \(ilo.org\)](#)

[Memo for OSH webinar 3 | International Labour Organization \(ilo.org\)](#)

Семінар усунення ризиків [Вебінар 3. Оцінювання ризиків. Результативні практики контролю ризиків | International Labour Organization \(ilo.org\)](#)

6.3. Програмне забезпечення

<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3056>